

Załącznik do Uchwały Nr XXXVI/260/17
Rady Miasta Międzyrzec Podlaski
z dnia 05 października 2017 r.

**PROGRAM AKTYWNOŚCI
LOKALNEJ**

dla Miasta Międzyrzec Podlaski

na lata 2017 - 2023

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP

II. NAWIĄZANIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

III. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

IV. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

V. KIERUNKI DZIAŁAŃ

VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

VII. ODBIORCY PROGRAMU

VIII. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU

IX. PRZEWIDYWANE REZULTATY

X. REALIZATORZY

XI. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

XII. FINANSOWANIE PROGRAMU

XIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI I OCENY

I. WSTĘP

Program Aktywności Lokalnej określa kierunki działań w zakresie Aktywności Lokalnej mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski, mające na celu wzmocnienie podmiotowości obywateli miasta oraz ich wspólnot jak również stworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wzmocnienie spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego.

Przedsięwzięcia w tym zakresie będą ukierunkowane na organizowanie społeczności lokalnej poprzez edukację społeczną, inicjowanie grup samopomocowych, zachęcanie mieszkańców do udziału w lokalnych inicjatywach, promowanie działań wolontarystycznych, udostępnianie informacji o dostępnych usługach, budowanie pozytywnych więzi między członkami międzyrzeckiej społeczności, w tym integracji międzypokoleniowej.

Kluczowym wyzwaniem jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, które zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej oznacza brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla grup marginalizowanych. Wykluczenie społeczne oznacza wyłączenie z życia społecznego. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące w naszym kraju, ponieważ zagraża wielu grupom społecznym i osobom, w tym głównie osobom długotrwale bezrobotnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, niepełnosprawnym, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowujących się poza rodziną, bezdomnym, uzależnionym, osobom opuszczającym zakłady karne.

Program ten ma na celu kształtowanie więzi społecznych wśród mieszkańców miasta, budowanie kapitału społecznego w myśl zasady, iż „Podstawą społeczeństwa są jego obywatele, świadomi swoich praw i obowiązków, zaangażowani w działania na rzecz dobra wspólnego, zdolni do osobistej odpowiedzialności za swój los i los wspólnoty na wszystkich poziomach życia społecznego”.

Budowa zintegrowanego społeczeństwa pozwoli, aby każda osoba, rodzina mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach mogła uzyskać pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz działających w jej ramach instytucji i organizacji.

II. NAWIĄZANIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Dokument ten stanowi uzupełnienie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2017 - 2022” przyjętej Uchwałą Nr XXXIII/236/17 Rady Miasta Międzyrzec Podlaski z dnia 25 maja 2017 r.

Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje są zgodne z założeniami zawartymi w przepisach prawa oraz w ogólnopolskich, regionalnych i miejskich dokumentach strategicznych, do których należą m.in.:

USTAWA O POMOCY SPOŁECZNEJ z dnia 12 marca 2004r.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO
na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2030r.)

STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO na lata 2014-2020

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO na lata 2014 – 2020.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI
na lata 2015 - 2020 (z perspektywą do 2025r.)

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
na lata 2017 – 2022.

PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI
na lata 2017 – 2023.

W dokumentach tych zakłada się realizację działań polityki społecznej, służących rozwojowi społeczno - gospodarczemu kraju, podniesieniu poziomu i jakości życia obywateli oraz zwiększeniu ich aktywności, a w konsekwencji samodzielności.

Główne programy, dzięki którym realizowana jest polityka społeczna w mieście to :

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2017 - 2022

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Międzyrzec Podlaski.

Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2019 na terenie miasta Międzyrzec Podlaski.

Program aktywności lokalnej jest zaplanowaną sekwencją działań i przedsięwzięć na rzecz rozwiązywania problemów lokalnych oraz integracji i aktywizacji społeczności lokalnej, realizowany na zasadach partnerskich z instytucjami i organizacjami funkcjonującymi w środowisku lokalnym. Działania w ramach programu można adresować albo do lokalnej społeczności rozumianej jako ogół mieszkańców np. miasta lub osiedla, albo do określonej grupy zawodowej, społecznej lub sąsiedzkiej.

„Program Aktywności Lokalnej Miasta Międzyrzec Podlaski” jako narzędzie aktywnej integracji, jest niezbędnym dokumentem do ubiegania się o dofinansowanie na realizację projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, w tym szczególnie na działania w zakresie włączenia społecznego osób z grup marginalizowanych oraz poprawę infrastruktury usług społecznych, poprzez aktywizację społeczną, społeczno-zawodową oraz deinstytucjonalizację usług społecznych. Interwencja i aktywizacja będzie się odbywała za pośrednictwem RPO WL:

osi priorytetowej 11. Włączenie społeczne

osi priorytetowej 13. Infrastruktura społeczna

Istotnym elementem interwencji będzie udział w kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów miasta, która z założenia jest podporządkowana celom społecznym.

W przywołanych powyżej dokumentach programowych podkreśla się znaczenie kapitału ludzkiego rozumianego jako zasób wiedzy, umiejętności i potencjału, w który jest wyposażony każdy człowiek oraz społeczność jako całość.

Z tak pojmowanym kapitałem ludzkim ściśle związany jest kapitał społeczny oznaczający zasoby umiejętności, informacji, kultury, wiedzy i kreatywności jednostek oraz związki pomiędzy ludźmi i organizacjami. Kapitał społeczny jest zatem sumą kapitałów jednostkowych, która powinna być wykorzystana i pomnażana również przez instytucje oraz jednostki samorządowe.

III. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Celem głównym Programu Aktywności Lokalnej Miasta Międzyrzec Podlaski jest zwiększenie aktywności mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz grup marginalizowanych, we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także rynku pracy, oraz zwiększenie ich potencjału rozwojowego.

IV. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Zwiększenie wiedzy na temat problemów i potrzeb mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski.
2. Aktywna integracja mieszkańców, grup społecznych, organizacji i stowarzyszeń działających w Międzyrzec Podlaskim i regionie.
3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia poprzez:
  - a) podniesienie samooceny i poczucia własnej wartości,
  - b) zwiększenie motywacji do zmiany własnej sytuacji życiowej,
  - c) doskonalenie umiejętności interpersonalnych,
  - d) nabycie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
  - e) nabycie umiejętności poszukiwania pracy.
4. Poprawa funkcjonowania w społeczeństwie osób wykluczonych.
5. Zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów (rozwój lokalnego partnerstwa).
6. Inicjowanie i stwarzanie warunków do powstania i funkcjonowania struktur działających na rzecz społeczności lokalnej.
7. Wspieranie postaw obywatelskich poprzez zwiększanie kompetencji społecznych, promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji o uprawnieniach obywateli oraz edukację.
8. Upowszechnianie dostępu do informacji, wiedzy i edukacji, poradnictwa i kultury, poprawiających funkcjonowanie jednostek i grup społecznych w lokalnej przestrzeni społecznej.
9. Poprawa jakości życia mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski poprzez zaspokajanie ich potrzeb społecznych.
10. Przeciwdziałanie występowaniu patologii i postaw dewiacyjnych w rodzinie, grupie, społeczności lokalnej.
11. Zapobieganie marginalizacji osób i rodzin poprzez wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, młodzieży, która wywodzi się z rodzin dysfunkcyjnych, powiela stereotypy wyniesione z domu, ma problemy z nauką, przedwcześnie kończy edukację, czy też była wychowywana poza rodziną biologiczną.

12. Wspieranie różnych form aktywności zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców w szczególności beneficjentów ośrodka pomocy społecznej.
13. Zapewnienie skutecznej realizacji działań zaplanowanych do realizacji w Programie Rewitalizacji Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2017-2023.

V. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cele programu realizowane będą poprzez podejmowanie następujących działań:

1. Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną.
2. Promowanie i wspieranie projektów realizowanych w partnerstwie.
3. Otwarcie instytucji samorządowych na współpracę z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością.
4. Wspieranie organizacyjne oraz finansowe lokalnych inicjatyw.
5. Wspieranie lokalnych liderów poprzez pomoc organizacyjno - techniczną i dostęp do informacji.
6. Poprawę rozwoju informacji obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocy, grup edukacyjnych.
7. Utworzenie Centrum Integracji Społecznej.
8. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej.
9. Utworzenie Spółdzielni Socjalnej.
10. Aktywizację, integrację i wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym – promocja działań wspierających więzi pokoleniowe.
11. Działania wynikające z aktualnych potrzeb zgodne z celami Programu Aktywności Lokalnej.
12. Systematyczne badanie potrzeb mieszkańców.
13. Poszukiwanie środków finansowych z innych źródeł niż budżet Miasta Międzyrzec Podlaski.
14. Budowanie lokalnych partnerstw samorządu z organizacjami pozarządowymi.
15. Inne, wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami Programu.

VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Otwartość instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego.
2. Współpraca instytucji i służb miejskich.
3. Angażowanie lokalnej społeczności.
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez kierowanie działań w pierwszej kolejności do osób i grup wykluczonych i zagrożonych marginalizacją.
5. Podejmowanie działań wielokierunkowych.

VII. ODBIORCY PROGRAMU - GRUPY DOCELOWE

Program adresowany jest do:

1. Społeczności lokalnej, obejmującej osoby zamieszkałe na pewnej przestrzeni, obszarze w granicach administracyjnych miasta, w szczególności obszarów wskazanych, jako wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych w Programie Rewitalizacji Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2017-2023.
2. Poszczególnych grup społecznych, zawodowych lub sąsiedzkich na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski.
3. Osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem z terenu miasta.
4. Osób pozostających bez zatrudnienia.
5. Osób bezrobotnych – osoby należące do trzeciego profilu bezrobotnych, sklasyfikowane jako bezrobotni oddaleni od rynku pracy.
6. Osób o niskich kwalifikacjach.
7. Osób z niepełnosprawnościami (w tym z zaburzeniami psychicznymi) oraz uczestników WTZ.
8. Dzieci i młodzieży wykluczonej lub zagrożonej wykluczeniem społecznym.
9. Osób stanowiących otoczenie osób wykluczonych społecznie (w tym rodziny osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym), których udział w projekcie jest niezbędny dla skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
10. Osób korzystających z różnych form pomocy w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.
11. Matek samotnie wychowujących dzieci.
12. Rodzin wielodzietnych lub rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
13. Emerytów i rencistów, osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania w ramach Programu kierowane będą w szczególności do osób i społeczności wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, między innymi: do osób bezrobotnych, rodziców niewydolnych wychowawczo, społecznie i ekonomicznie, matek samotnie wychowujących dzieci, dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, emerytów, rencistów, osób starszych, osób niepełnosprawnych, osób i rodzin z problemem alkoholowym oraz osób doświadczających przemocy.

VIII. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU

Podstawą formalną realizacji programu aktywności lokalnej jest art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym Rada Miasta, biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

Pomocnym w realizacji programu pomocy społecznej, którym jest Program Aktywności Lokalnej Miasta Międzyrzec Podlaski, będzie możliwość ubiegania się o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, w ramach osi priorytetowej 11. Włączenie społeczne, działanie 11.01 Programy na rzecz społeczności marginalizowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarach objętych działaniami rewitalizacyjnymi, w tym realizacja programów aktywności lokalnej, finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego.

W świetle przywołanych wyżej zasad – Program Aktywności Lokalnej służy realizacji działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej, a także zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji, organizacji działających w regionie na rzecz zaspokojenia potrzeb członków społeczności lokalnej, w tym przypadku mieszkańców miasta Międzyrzec Podlaski.

Program Aktywności Lokalnej – skierowany jest do poszczególnych grup docelowych w ramach konkretnego środowiska, a działania aktywizujące adresowane są do ludzi mieszkających na pewnej, określonej przestrzeni, w tym przypadku jest to teren całego miasta Międzyrzec Podlaskiego.

Program Aktywności Lokalnej w konkretnych projektach i działaniach realizowany jest za pomocą następujących metod:

1. środowiskowej pracy socjalnej
2. instrumentów aktywnej integracji
3. działań o charakterze środowiskowym
4. innych działań o charakterze integracyjnym.

Ad. 1 Środowiskowa praca socjalna, w ramach programu aktywności lokalnej jest działaniem realizowanym przez pracownika socjalnego lub inną osobę mającą na celu pomoc osobom i rodzinom w środowisku we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz warunków sprzyjających temu celowi.

Ad. 2 Instrumenty aktywnej integracji – obejmujące kompleksowe instrumenty aktywizacji społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej i zawodowej w tym:

- wsparcie motywacyjne, w tym w formie spotkań w grupie samopomocy i wsparcie animatora lokalnego,
- aktywizacja poprzez udział w kulturze oraz treningu umiejętności życiowych,
- doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy oraz warsztaty z zakresu kompetencji,
- wsparcie terapeutyczne w tym konsultacje z psychologiem.

Uczestnicy projektu otrzymują indywidualnie dopasowaną ofertę wsparcia opracowaną na podstawie diagnozy ich potrzeb.

Projekty będą współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, na podstawie wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014 – 2020.

Ad. 3 Działania o charakterze środowiskowym, w programie aktywności lokalnej mogą obejmować między innymi:

- 1) edukację społeczną i obywatelską, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych dla mieszkańców,
- 2) organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym, turystycznym.

W ramach programu przewiduje się następujące działania:

- 1) środowiskowej pracy socjalnej – działania realizowane przez pracownika socjalnego, mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych
- 2) aktywnej integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem między innymi osób bezrobotnych, rodziców niewydolnych wychowawczo, społecznie i ekonomicznie, matek samotnie wychowujących dzieci, dzieci i młodzieży uczącej się z rodzin dysfunkcyjnych, które wykazują symptomy niedostosowania społecznego mające problemy z nauką, emerytów, rencistów, osób starszych, osób i rodzin z problemem alkoholowym doświadczających przemocy i innych uzależnień.

Ze względu na specyfikę miasta Międzyrzec Podlaski, wielkość społeczności oraz różnorodność występujących w nim problemów, realizacja programu następować będzie poprzez rozpoznanie, przygotowanie i wdrożenie nowych działań, skierowanych do najbardziej potrzebujących grup społecznych.

Rekrutacja odbywać się będzie na podstawie diagnozy potrzeb mieszkańców miasta Międzyrzec Podlaski, wywiadów środowiskowych i pracy socjalnej przeprowadzonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Każdy uczestnik w ramach projektu przejdzie Indywidualną Ścieżkę Reintegracji, realizowaną w celu przywrócenia go do aktywnego funkcjonowania społecznego i zawodowego.

Do udziału w projekcie zaproszeni zostaną mieszkańcy miasta Międzyrzec Podlaski, którzy są osobami zagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz z grup marginalizowanych, w wieku produkcyjnym (15 lat – 64 lata).

Dodatkowe kryteria rekrutacyjne, za które przyznawane będą dodatkowe punkty to:

- korzystanie ze świadczeń z pomocy społecznej,
- posiadanie statusu osoby poszukującej pracy lub nieaktywnej zawodowo,
- posiadanie statusu osoby bezrobotnej (wyłącznie III profil w PUP),
- matki samotnie wychowujące dzieci,
- rodziny wielodzietne lub rodziny z problemami opiekuńczo - wychowawczymi,
- osoby z niepełnosprawnościami (w tym z zaburzeniami psychicznymi),
- dzieci i młodzież wykluczona lub zagrożona wykluczeniem społecznym,
- otoczenie osób wykluczonych społecznie (w tym rodziny osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym), których udział w projekcie jest niezbędny dla skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- bycie kobietą,
- korzystanie z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 (PO PŻ).

Weryfikacja spełnienia powyższych kryteriów odbywać się będzie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej na podstawie odpowiednich zaświadczeń, orzeczeń lub oświadczeń potwierdzonych przez uprawnioną instytucję oraz na rozmowach indywidualnych z klientami pomocy społecznej i ich otoczenia, a także na rekomendacjach pracowników socjalnych o potencjalnych uczestnikach i przeprowadzonych ankietach. Następnym etapem będzie kwalifikowanie uczestników przez pracowników socjalnych. Wynikiem rekrutacji będzie ostateczna lista uczestników i lista rezerwowa.

W przypadku rezygnacji osób deklarujących udział w programie, zaplanowano nabór dodatkowy, przez złożenie propozycji innym osobom korzystającym z pomocy MOPS. Proces rekrutacji będzie odbywał się zgodnie z zasadą równych szans.

Kryterium o wysokiej randze znaczenia przy zakwalifikowaniu do projektu będą:

- 1) pozytywna opinia pracownika socjalnego,
- 2) dotychczasowe zaangażowanie i postawa kandydata w rozwiązywaniu jego trudnych sytuacji życiowych.

IX. PRZEWIDYWANE REZULTATY

1. Zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnej oraz wyłonienie grup w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Stały monitoring potrzeb środowiska lokalnego.
3. Poprawa funkcjonowania osób wykluczonych w społeczeństwie oraz w przyszłości przeciwdziałanie wykluczeniu.
4. Aktywizacja osób wykluczonych i pochodzących z grup marginalizowanych.
5. Planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby mieszkańców.
6. Podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych oraz inicjowanie nowych form i metod pracy.
7. Stworzenie płaszczyzny zaangażowania mieszkańców w proces rozwiązywania indywidualnych i lokalnych problemów, zintegrowanie lokalnych społeczności i grup społecznych.
8. Wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne, w tym także aktywności na rynku pracy.
9. Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące.
10. Zmiana postaw ogółu społeczności wobec osób i grup defaworyzowanych.
11. Usprawnienie przepływu i dostępu do informacji.
12. Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystanie istniejących zasobów.
13. Wzrost zaangażowania organizacji pozarządowych w zakresie podejmowania działań środowiskowych.
14. Powstanie nowych organizacji pozarządowych oraz wzrost zaangażowania instytucji oraz organizacji pozarządowych w zakresie podejmowania działań środowiskowych.
15. Powstanie lokalnych grup działania.
16. Realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne Społeczności.

17. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miasta.

18. Powstanie podmiotu ekonomii społecznej.

X. REALIZATORZY

Realizatorami zadań programu są:

1. Miasto Międzyrzec Podlaski
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Samorządowe jednostki organizacyjne miasta
4. Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia

XI. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

1. Rozpoznanie środowiska lokalnego za pomocą badań i analiz:
  - obserwacja, wywiady środowiskowe, analiza dokumentów zastanych,
  - organizowanie spotkań z grupami docelowymi, w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
  - organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych,
  - organizowanie wsparcia indywidualnego i grupowego w zakresie wzrostu kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych, umożliwiających powrót do życia społecznego oraz powrót na rynek pracy.
2. Rozwijanie komunikacji społecznej i integracji w środowisku:
  - edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, działań edukacyjnych oraz integracyjnych,
  - wymiana doświadczeń i promocja dobrych praktyk.
3. Promowanie pracy wolontarystycznej:
  - wykorzystanie w realizacji działań pracy wolontariuszy oraz liderów lokalnych,
  - organizacja usług wspierających animację lokalną, w tym animator lokalny, lider klubu integracji społecznej.
4. Organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym.
5. Budowanie lokalnego partnerstwa oraz realizacja projektów w partnerstwie.
6. Aktywizacja i mobilizacja mieszkańców do rozwiązywania grupowych i środowiskowych problemów:
  - prowadzenie nieformalnej edukacji dorosłych i młodzieży z wykorzystaniem tradycyjnych i innowacyjnych metod edukacji, informacji oraz pracy socjalnej,

- angażowanie mieszkańców w procesy diagnozy potrzeb i poszukiwania sposobów rozwiązywania zgłaszanych problemów.
- 7. Specjalistyczne wsparcie dla osób potrzebujących pomocy i doradztwa.
- 8. Umożliwianie dostępu do informacji i konsultacji, poprzez promowanie oraz tworzenie punktów dostosowanych do potrzeb mieszkańców.
- 9. Praca z wykorzystaniem nowych technologii teleinformatycznych i telekomunikacyjnych.

XII. FINANSOWANIE PROGRAMU

1. Środki unijne: Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Europejski Fundusz Społeczny, Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego, konkursy Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, inne wskazane w Programie Aktywności Lokalnej działania, które będą realizowane w kontekście wykorzystania funduszy z Unii Europejskiej. Środki na realizację projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Osi Priorytetowej 11- Włączenie społeczne, Działania 11.1 – Realizacja Programów Aktywności Lokalnej.
2. Środki własne Miasta Międzyrzec Podlaski.
3. Środki własne podmiotów zaangażowanych w działania w ramach aktywności lokalnej i niniejszego programu.
4. Sponsorzy.
5. Środki z innych źródeł zewnętrznych.
6. Programy rządowe – budżet państwa.

XIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI I OCENY

Monitorowanie projektów realizowanych w ramach Programu Aktywności Lokalnej odbywać się będzie systematycznie w trakcie trwania projektu na potrzeby zarządzania projektem oraz podejmowania decyzji – na bazie stworzonej w harmonogramie listy wskaźników monitorowania. Dla każdego projektu w ramach PAL zostanie opracowany odrębny harmonogram działań oraz lista wskaźników, adekwatna do podejmowanych działań.

Celem bieżącego monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między

założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy.

Zarówno ocena jak i ewaluacja poszczególnych projektów w ramach Programu Aktywności Lokalnej (w odpowiedzi na pytanie, czy projekt osiągnął zakładane cele) następuje po zakończeniu projektu w odniesieniu do zakładanych w harmonogramie rezultatów (najpóźniej na koniec roku kalendarzowego).

Ponadto corocznie będą przygotowywane sprawozdania z realizacji działań realizowanych w ramach Programu Aktywności Lokalnej, które zostaną przedstawione Burmistrzowi Miasta oraz Radzie Miasta.

Po zakończeniu realizacji Programu Aktywności Lokalnej zostanie przygotowany raport końcowy podsumowujący całość podejmowanych działań. Będzie w nim dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz rezultatów. Wskazane zostaną metody i formy działań, które powinny być kontynuowane w latach następnych. Raport sporządza instytucja realizująca projekt.

O projektach podejmowanych w ramach Programu Aktywności Lokalnej realizatorzy będą informowali Burmistrza Miasta oraz Radę Miasta.